

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

és azokat elemző utolsó kötetet. Úgy véljük, a munka végső szakaszában indokolt lenne egy a munkaerővel, mint a legfontosabb termelőerővel foglalkozó fejezet (vagy körzetenkénti elemzés során egy-egy alfejezet) beiktatása is.

Varga Gyula

Dr. Ing. Rujolity Jován :

**AZ IPARI SZERVEZÉS ÉS
MUNKAMEGOSZTÁS ALKALMAZÁSA
A NÖVÉNYTERMESZTÉSBE**

(Primena industriške organizacije i podele rada u
grani ratarstva)

Agrárközgazdasági Intézet, Belgrad kiadása, 1959

A szerző e tanulmányát 1958-ban doktori disszertációként fogadták el a belgrádi egyetem mezőgazdasági karán. A szakirodalomból ismert korszerű szervezési módszereket figyelembe véve, a szerző lényegében 25 esztendő gyakorlati munkásságának tapasztalatait összegezi és a tanulmányban kifejtett és javasolt megoldásokat részletes modell-számítással támasztja alá. A megoldások — a szerző szerint — elsősorban a Vajdaság és Észak-Szerbia talaj- és éghajlati viszonyai mellett alkalmazhatók, amelyek — hozzátehetjük — sok tekintetben azonosak hazánk egyes, főként déli tájainak talaj- és éghajlati viszonyaival, ezért a tanulmány megállapításai a mi szakembereink számára is érdekesek és tanulságosak lehetnek, mert azokat összehasonlíthatják nálunk is folyó hasonló jellegű tudományos kutatások és gyakorlati próbálkozások eddig elért eredményeivel.

A tanulmány számos rész-kérdés elemzése mellett elsősorban két főkérdést vizsgál részletesebben és ad azokra megoldást.

1. A vegetációs időszak alatt hogyan és milyen vetésforgóval lehet a termőtalajt és a nap energiáját teljes mértékben kihasználni;

2. az adott talaj- és éghajlati viszonyokat figyelembe véve miként lehet a mezőgazdasági üzemek szántóföldi gazdálkodásában az iparban alkalmazott és jól bevált szervezési módszereket bevezetni, illetve alkalmazni.

A szerző megállapítása szerint az említett tájakon a vegetációs időszak jelentős része alatt a szántóföld növényi takaró nélkül marad, s ezért sem a talaj, sem a nap energiáját nem használják ki optimálisan. Ez a kieső időszak az egyik növény betakarításától az azt követő növény elvetéséig tart.

Három nyomásos vetésforgó esetén például a 215 napon megállapított vegetációs időszakból átlagosan 125 nap, azaz az egész vegetációs időszak 58%-a a termelés szempontjából kiesik, mert a szántóföld nincs bevetve, holott mind a talaj, mind a nap sugárzás hőfoka lehetővé tenné a növény fejlődését. A norfolki vetésforgó alkalmazása esetén a talajerő és a nap hőenergiájának kihasználása már valamivel kedvezőbb képet mutat, de még ez esetben is a vegetációs időszakból 54 napig a szántóföld növényi takaró nélkül marad.

A talajerő és a nap hőenergiáját, mint ismeretes, sokkal jobban lehet hasznosítani, ha a fővetést utóvetés is követi. Jugoszlávia keleti részein, a szakemberek körében azonban az a nézet az uralkodó, hogy az utóvetések megfelelő fejlődéséhez a talaj már nem rendelkezik elegendő nedvességgel. Ezzel szemben a szerző azt állítja, hogy ő Vukovár (Szlavónia) környékén hosszú éveken át sikerrel termesztett utóvetésben különböző növényeket takarmányozás céljára, s ennek pedig az az egyszerű titka volt, hogy az utónövényt a főnövény betakarításának napján, vagy a betakarítást követő napon vetette el. Annak ellenére, hogy nem rendelkezett korszerű gépekkel, megfelelő munkaszervezéssel sikerült biztosítani az utónövények ily módon történő elvetését.

A mezőgazdasági üzemek jelenlegi munkaszervezetét elemezve, a szerző megállapítja, hogy ma a nagyüzemek munkaszervezetét is lényegében a kisüzemekre jellemző munkaszervezési mód jellemzi. Ezekben az üzemekben ugyanis egyazon személy a termelés során különböző munkafolyamatokba vesz részt. Az eddig uralkodó szemlélet szerint ez a munkaszervezési mód a növénytermesztésben szinte elkerülhetetlen, mert az egyes munkafolyamatok optimális időszakai — a föld megmunkálása, trágyázás, vetés stb. — meghatározott növényeknél, eleve meghatározott hó-

napokra esnek. E szemlélet ellenére megfelelő kombinációval s e kombinációkat a szerző tanulmányában részletesen ismerteti — sikerült a zöldtakarmányfélék termesztésénél az egyes munkafázisokat az egész vegetációs időszakra olyan egyenletesen elosztani, hogy egy munkás, vagy egy munkacsoport az egész vegetációs időszak alatt ugyanazt a munkát végzi. Az első munkacsoport például mindennap csak kaszál és rakodik, a másik munkacsoport csak a takarmány beszállításával van elfoglalva, a harmadik csoport az istállótrágyát szállítja ki a földekre, a negyedik csoport szánt, az ötödik munkacsoport vet és műtrágyáz, a hatodik csoport, ha erre szükség van, ellátja az öntözéssel kapcsolatos munkákat. A mezőgazdasági munkának ilymódon való megszervezése a szerző szerint már megfelel az ipari munkaszervezés követelményeinek. Ez már ugyanis lehetővé teszi az egész vegetációs időszakra a munka egyenletes elosztását, kiküszöböli a munkacsúsokat, s ha már egy-egy üzemben meghonosodott, leegyszerűsíti az üzemvezetők munkáját.

A szerző szerint ez a munkaszervezési mód, ha nem is egyik évről a másikra, de a gyakorlatban is megvalósítható. S ennek bizonyítására részletesen kidolgozta egy ezer hektár szántófölddel rendelkező, elsősorban tejtermelésre specializált üzem munkaszervezetének alapvető elemeit. Számításai szerint az üzem területének felén, vagyis 500 hektáron az egész vegetációs időszak alatt kizárólag zöldtakarmányt termeszténe. A tanulmányban megtalálható e terület vetésforgójának két változata, továbbá a munkafolyamatra és a munkaszervezésre vonatkozó elgondolások. Ez a terület egész évben 2000 tehén takarmányozását biztosítaná. Számos előnye mellett, az az előnye is megvan, hogy a vegetációs időszak alatt a tehenek állandóan és folyamatosan friss zöld szalastakarmányt kapnának. A szerző által javasolt vetésforgó szerint egy

területegységen három, de legkevesebb két növényt természeténél a vegetációs időszakban.

Egy ilyen vetésforgó alkalmazása esetén természetesen felmerül a kérdés, vajon biztosítottak látszik-e a növények fejlődéséhez szükséges talajnedvesség, mert ezen áll, vagy bukik az egész elképzelés. A szerző szerint egyes vidékeken természetesen ahol erre lehetőség van, mesterséges esőztetéssel pótolnák a hiányzó talajnedvességet, további kutatás tárgyát képezi pedig, hogy mely körzetekben valósítható meg mesterséges esőztetés nélkül is a tanulmányban javasolt vetésforgó.

Mivel Jugoszlávia népgazdasági szükségletei jelenleg így kívánják, az üzem fennmaradó 500 hektárján egyéb növényeket: búzát, szemestakarmányt, ipari növényeket természetesen. E növények termesztésénél azonban már csak részben alkalmazható az ipari munkaszervezési mód.

Az ilymódon megszervezett mezőgazdasági üzemek a szerző szerint számos előnye van. Mindenekelőtt egész évben folyamatosan és egyenletesen nagy tejjhozamot biztosít, magas munkatermelékenység és alacsony önköltség mellett. Továbbá aránylag kevés gép szükséges a munkák elvégzéséhez, mert a gépeket jól ki lehet használni. A szerző szerint a vegetációs időszak alatt a munkagépek kb. 1800—2000 órát lennének üzemben, a traktorokat pedig a vegetációs időszak után vontatásra, jó idő esetén pedig szántásra is fel lehet használni.

A tanulmány előszavában Popovity Sztvetolik, a belgrádi Agrárközgazdasági Intézet igazgatója a tanulmányt értékelve megjegyzi, hogy az elsősorban a tudományos körök érdeklődésére tart igényt, de a gyakorlatban dolgozó szakembereknek is sok hasznos tudnivalót nyújt, és számos aktuális problémájukra ad választ és megoldást.

Ezzel az értékeléssel egyet lehet érteni-

Major László